

Рецензія на монографію В.І.Літуса, Ю.Б.Чайковського «Система імунітету за умов мікромеркуріалізму та його корекції» (Київ, «Інтерсервіс», 2013, 289 с.)

І.М. Трахтенберг, Н.М. Дмитруха

Проблема впливу важких металів на організм залишається однією з актуальних на сьогодні для фахівців з медицини та біології.

До списку пріоритетних забруднювачів біосфери входять ртуть, кадмій та свинець. Завдяки високій біологічній активності та здатності до кумуляції ці хімічні елементи та їх сполуки можуть чинити політропну токсичну дію, порушувати функцію багатьох органів і систем, викликати віддалені ефекти.

Забруднення довкілля ртуттю, яке здійснюється як із природних джерел, так і в результаті антропогенної діяльності, призвело до значного зростання захворюваності населення. В Україні, як і в більшості країн світу, здійснюються заходи, спрямовані на зменшення використання ртуті та її сполук, ведеться пошук альтернативних рішень, які могли б витіснити цей забруднювач з обігу. Але ртуть все ще широко застосовується у різних галузях, а вимоги щодо її повного виключення зі сфери діяльності людини поки що вважаються передчасними.

За сучасними даними, однією з важливих причин погіршення стану здоров'я населення України вважається зниження адаптаційної та гомеостатичної ролі імунної системи внаслідок впливу на організм різноманітних хімічних речовин, причиною яких можуть бути патологічні зміни у первинних і вторинних імунних органах.

Незважаючи на те, що за останні роки зменшилася кількість гострих і хронічних отруєнь, дедалі більшої актуальності набуває вивчення особливостей токсичної дії малих доз ртуті — мікромеркуріалізму. На сьогодні практично відсутні системні морфологічні та імунологічні дослідження стану органів імунного захисту за умов мікромеркуріалізму. Дуже важливою є проблема пошуку засобів профілактики і лікування ртутної інтоксикації.

У зв'язку із зазначеним, монографія В.І. Літуса, Ю.Б.Чайковського «Система імунітету за умов мікромеркуріалізму та його корекції» є актуальною, своєчасною та оригінальною роботою, яка відповідає потребам теоретичної та практичної медицини. В монографії викладено результати морфологічних, гістологічних, електронно-мікроскопічних, морфометричних, імунологічних досліджень, завдяки яким автори отримали нові системні дані щодо структурно-функціональної організації первинних і вторинних імунних органів (тимуса, селезінки і підколінних лімфатичних вузлів) та

стану імунітету білих щурів у нормі, встановили закономірності структурно-функціональної перебудови цих органів та імунітету за субхронічної та хронічної дії на організм мікродоз хлориду ртуті. Автори також вивчили протекторні властивості унітіолу, тіотріазоліну, мілдронату і магне В6 та їх комбінацій за дії на організм мікродоз хлориду ртуті. Роботу проілюстровано світлооптичними та електронними мікрофотографіями високої якості. Про достовірність одержаних результатів свідчать діаграми, що відображають кількісні гістологічні та імунологічні показники.

Родзинкою монографії є те, що роботу проведено комплексно на органному, тканинному, клітинному і субклітинному рівнях. Вперше встановлено зв'язок структурних змін тимуса, селезінки та соматичних лімфатичних вузлів із імунологічною реактивністю організму.

Отримані авторами дані є важливим внеском у морфологію та імунологію щодо структурної організації лімфоїдних органів та стану імунітету у білих щурів як біологічної моделі. Результати дослідження сприяють формуванню нових уявлень про закономірності перебудови лімфоїдних органів за умов мікромеркуріалізму та його корекції.

Результати роботи мають практичне значення. Вони можуть бути використані в медичних закладах, що займаються проблемами імунопатології, токсикології, гігієни та професійних захворювань, можуть стати основою для розробки принципово нових методів діагностики, профілактики та лікування патологічних станів, зумовлених шкідливою дією на організм солей важких металів, зокрема малих доз сполук ртуті. Встановлена авторами протекторна властивість унітіолу, тіотріазоліну, мілдронату, магне В6 та їхніх комбінацій за умов мікромеркуріалізму може бути використана в клінічній практиці з метою профілактики та лікування хронічних інтоксикацій.

Монографія закінчується конкретними, логічними і обґрунтованими висновками та практичними рекомендаціями.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що монографія В.І. Літуса, Ю.Б.Чайковського «Система імунітету за умов мікромеркуріалізму та його корекції» — це істотний внесок у розвиток сучасної морфології та імунології. Переконані, що ця праця стане настільною книгою для багатьох науковців.